

Postojna – središče svetovnega Krasoslovja

Občina Postojna je z uspešno kandidaturo na Javnem razpisu za sofinanciranje razvojnih programov naselij na lokalni ravni v letih 2004 in 2005 s projektom Postojna – središče svetovnega krasoslovja uspela v septembru 2004 pridobiti 12.800.000,00 SIT nepovratnih sredstev.

Projekt pomeni vzpostavitev prostorskih pogojev za razvoj mesta Postojne z okolico kot središča svetovnega krasoslovja in sicer za:

- Razvoj turističnega središča Postojnska jama kot osrednjega centra in hkrati povezovalnega elementa drugih naravnih in kulturnih znamenitosti na širšem Notranjskem in Krasu
- Razvoj mesta Postojna kot turističnega kraja, ki je v sozvočju z razvojem turističnega kompleksa pri Postojnski jami
- Razvoj turizma v regiji s poudarkom na razvoju spremljevalnih programov, ki bi dopolnjevali celovito turistično ponudbo regije in sicer:
 - razvoj dežele Pivških presihajočih jezer kot potencial sonaravnega turizma,
 - vzpostavitev dodatne ponudbe z ureditvijo muzeja oklepni vojaških vozil v Pivki.

Rezultati projekta (prostorska umestitev programov, dejavnosti in objektov) bodo služili kot:

- strokovna podlaga za izdelavo novih prostorskih planskih aktov (Strategije prostorskega razvoja občine, Prostorskega reda občine) in prostorskih izvedbenih aktov, ki bodo urejali območje mestnega jedra, širše območje kompleksa Postojnska Jama in povezavo Postojne s Predjamo,
- idejni projekti posameznih prostorskih rešitev in osnove za izdelavo projektne dokumentacije
- podlaga za izdelava PGD za ureditev turističnega kompleksa Postojnska Jama, ki so pogoj za pridobitev razvojnih sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj
- podlaga za izvedbo kolesarskih poti in pešpoti, posamičnih spremljajočih objektov, informacijske pisarne Pivških jezer, umestitve muzeja oklepni vozil v Pivki.....

Z namenom poiskati optimalne rešitve z integralnim prostorskim načrtovanjem in usklajevanjem ter sodelovanjem javnega in privatnega sektorja na ravni določene turistične destinacije smo oblikovali smo javno-privatno partnerstvo. K skupnemu projektu na področju prostorskega načrtovanja sta tako pristopila Občina Postojna in Družba Postojnska jama, turizem d. d., kot najpomembnejša partnerja in osnovna nosilca projektov, katerih sodelovanje je nujno za uspešen razvoj destinacije, kot drugi najpomembnejši partner Občina Pivka (nosilka dveh podprojektov) ter kot partnerji - nosilci posamičnih oz. aktivnosti pa Notranjsko – kraški regionalni zavod za turizem Postojna, SAZU - Inštitut za krasoslovje, Regijska razvojna agencija, Občina Cerknica, Občina Komen, Republika Italija, Provinca Gorica, Občina Števerjan. K partnerskem sodelovanju bo povabljen tudi Notranjski muzej.

Razvojni program Postojna – središče svetovnega krasoslovja temelji na Strategiji prostorskega razvoja Slovenije, Strategiji slovenskega turizma 2002 – 2006 Viziji razvoja turistične destinacije Postojna, Regionalnem razvojnem programu za Notranjsko – kraško regijo, Prostorskih planskih aktih občine Postojna in Pivka, Projektu evropskega muzeja krasoslovja, Uredbi o ekološko pomembnih območjih (Ur. list RS, št.48/2004), Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Ur. list RS, št.49/2004), Odloku o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Postojna (Uradne objave, št. 29/1984) in Zakonu o ohranjanju narave in predstavlja konkretizacijo in prenos strateških odločitev s prostorsko preveritvijo in umestitvijo programov, dejavnosti in objektov.

Osnovni cilj projekta je vzpostaviti prostorske pogoje za razvoj Postojne kot središča svetovnega krasosolovja. **Uresničitev načrtovanih ukrepov pomeni vzpostavitev vsebinskih in prostorskih temeljev za nadaljnji razvoj turizma in spremljajočih dejavnosti na področju občine Postojna. Kasnejša izvedba projektov pa odpira nove možnosti zaposlovanja in vlaganja v turizem ter posledično večji razvoj regije.**

Projekt predstavlja:

1. Implementacijo načel zdržnega prostorskega razvoja na področju poselitve, infrastrukture in krajine na lokalni in regionalni ravni.
2. Razvojni program za prenavo in revitalizacijo mestnega jedra Postojne z sanacijo in prestrukturiranjem rabe urbanih površin, prenavo obstoječega stavbnega fonda, določitvami usmeritev za skladno oblikovno podobo naselij in ureditvijo javnih površin v okviru mesta.
3. Ukrepe za izboljšavo prometne infrastrukture in učinkovitejšo mobilnost podprto z javnim prometom z:
 - umestitvijo ozkotirne železnice z glavnimi postajališči,
 - prostorsko preveritvijo in umestitvijo lokacije parkirišča, ki bo služilo kot vstopna točka v mesto in točka spremembe načina prevoza,
 - razvoj drugih novih oblik javnega prometa z vzpostavitvijo kolesarskih stez, kolesarskih, pohodniških in jahalnih poti v turistični destinaciji.
4. Ukrepe za izboljšavo infrastrukturne opremljenosti z razvito mrežo urbanih dejavnosti in dostopnostjo do družbene javne infrastrukture z:
 - ureditvijo javnih površin z umestitvijo naravnih sestavin in kvalitetnega grajenega javnega dobra, kot so prometne površine, trgi, tržnice, igrišča, parki, zelenice in podobno,
 - obogatitvijo turističnega in izobraževalnega programa javnih površin z umestitvijo dejavnosti Notranjskega muzeja v prostor mesta z možnostjo širitve dejavnosti in nadgraditvijo dejavnosti Inštituta za krasoslovje,
 - obogatitvijo programov javnih površin z uporabo številnih praznih in neuporabljenih mestnih prostorov s začasnimi vnosi različnih kulturnih vsebin ter tako iz »nevidnih mestnih prostorov« obuditi nove točke srečevanja in druženja
 - umestitvijo dejavnosti muzeja vojaških oklepnic vozil z namenom ohranjanja kulturne dediščine
5. Gradnjo partnerskega odnosa med mestom in podeželjem s povezavo Postojna – Postojnska Jama – Predjama, z namenom ustvariti možnosti za celovit razvoj in izboljšanja zagotavljanja turističnih in drugih (prometna povezanost, javni promet, gostinska ponudba, izobraževalna dejavnost) storitev v sodelovanju mesta s podeželjem.
6. Gradnjo partnerskega odnosa med mestom in podeželjem z ureditvijo presihajočih jezer na območju občine Pivka z namenom ustvariti možnosti za razvoj dejavnosti na podlagi izkoriščanja potenciala vzpostavljenih zavarovanih območij, ki pomenijo omejitev dejavnosti za lokalno prebivalstvo.
7. Vzpostavitev pogojev za strukturne spremembe na podeželju, torej revitalizacijo podeželskega naselja Predjame z umeščanjem novih dopolnilne dejavnosti na podeželju (razvoj turistične dejavnosti v Predjami).
8. Vzpostavitev boljše dostopnosti do omrežij in objekti gospodarske javne infrastrukture in grajenega javnega dobrega lokalnega pomena (cesta, ulica, trg, igrišče, pokopališče, park, zelenica,...);
9. Usmerjanje takšnih dejavnosti v prostoru, ki bodo ustvarjale največje pozitivne učinke za prostorsko uravnotežen in gospodarsko učinkovit razvoj ob racionalni rabi prostora in ohranjanju ter razvijanju vrednot krajine z uveljavljanjem okolju prijaznih oblik gospodarjenja z viri (večnamenska raba v območju kakovostne kulturne krajine z razvojem turistične dejavnosti, trženja kvalitetne krajine z ohranjenimi naravnimi in kulturnimi značilnosti

v območju kulturne dediščine ter ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij in zavarovanih območij – Območje Postojna - Predjama se glede na dokumente, navedene v točki 2.1 nahaja v njih).

Posamični projekti obsegajo:

1. Prostorska preveritev in umestitev lokacije parkirišča, ki bo služilo kot vstopna točka v mesto in točka spremembe načina prevoza – ureditev točke, kjer turist parkira svoj avto in se nato z ozkotirno železnico popelje prek glavnih turističnih točk. Parkirišče bo razbremenilo mesto in državno – turistično cesto RT3 – 913 prometa. Za ureditev parkirišča bo potrebno:
 - vzpostaviti 1500 parkirnih mest zavarovanih z avtomatskimi zapornicami,
 - na parkirišču urediti vstopni informacijski center, ki zajema vso ponudbo Postojne kot urbanega središča, kot tudi ponudbo TD PO,
 - ponuditi oskrbovalni center za obiskovalce (trgovine in gostišča),
 - postavitev vstopne železniške postaje za železnico, ki povezuje Postojno z ostalimi predvidenimi postajališči.

Lokacijska umestitev parkirnega platoja je predvidena na območju sedanjega izvoza iz AC ob državni cesti Postojna - Ilirska Bistrica (Petrol, Spar, OMV). Poglavitni cilj ukrepa pa je razbremenitev že obstoječih parkirišč v Postojni, pred Postojnsko jamo in v Predjami.

2. Ureditev turističnega kompleksa Postojnska jama, ker obstoječ kompleks s svojo razmestitvijo dejavnosti, funkcionalnimi povezavami in infrastrukturno opremljenostjo ne ustreza razvojnim načrtom oz. programu, definiranem v Viziji razvoja turistične destinacije Postojna. Potrebna je celovita programska in prostorska rešitev kompleksa s pestro prenovljeno ponudbo na zaokroženem območju turističnega središča Postojnska jama, ki bo zajemala tako obnovo hotela in ureditev zmogljivosti za nove hotelske ponudbe (kongresni center...), kot ureditev in razširitev obstoječih trgovskih in gostinskih objektov ter poenotenje in razširitev ponudbe ob Postojnski jami.

Z izdelavo strokovnih podlag za razvoj turističnega kompleksa Postojnska jama želimo vzpostaviti prostorske pogoje za organizacijo celovite turistične ponudbe kot je razvoj:

- Klasičnega turizma (prehodni turizem in možnost aktivnih počitnic),
 - Kongresno-prireditvenega turizma (organizacija kongresov, seminarjev in raznih dogodkov) z organizacijo in razvojem izobraževalne dejavnosti (za medicince glede na zdravstveno dejavnost v turističnem središču, jamarje, jamske vodnike, krasosolovce, geologe, geografе, montaniste, biologe, speleobiologe, zoologe ... na različnih zahtevnostnih stopnjah), kulturno-zabavne dejavnosti (prirejanje koncertnih nastopov, gledaliških predstav, prodajnih razstav, nadaljevanje sodelovanja s Cankarjevim domom ter drugimi organizatorji s področja kulture in zabave) in prireditvene dejavnosti (predstavitve novih tehnologij ali izdelkov, modnih revij v dvoranah in v jamah, druge prireditve krajevne in širšega pomena),
 - Središča za dobro počutje in naravnega stičišča zdravja in lepote,
 - Razvoj gostinstva, trgovine in poprodajnih aktivnosti,
 - številnih možnosti za sprostitev, zabavo ali športno udejstvovanje tako v obliki klasične rekreacije kot tudi v obliki sprehajalnih (nadzemnih ali podzemnih), pohodniških (proti in na Nanos) in kolesarskih (Predjama, jamborska pot proti Planinskemu polju, Pivška kotlina) poti,
 - etnologije in kulinarike.
3. Ureditev naselja Predjame, ki ima velik turistični potencial, saj spada v zaokroženo turistično območje, v njem pa se nahaja tudi Predjamski grad in naravni spomenik državnega pomena

Predjamski jamski sistem. Za ureditev vzorne turistične vasi v srednjeveškem duhu časa pa je potrebna prostorska preveritev in umestitev programov, dejavnosti in objektov, ki bodo zajemali:

- Ureditev vaškega središča, ki je že pod spomeniškim varstvom v stilu poznega srednjega veka (15. stoletje - srednjeveško-renesančno obdobje),
- vzpostavitev gostinske in trgovske ponudbe v istem stilu (kašča),
- revitalizacija stare dostopne poti do gradu,
- vzpostavitev prikaza trškega središča z ambientom srednjeveškega trga.

Izvedba projekta naj bi obiskovalcu omogočila doživetje visoke renesanse bivalne kulture tako skozi prikaz trgovske kulture, kot skozi stik z arhitekturo in z zgodovinskimi dogodki tedanjega časa in tega kraja.

4. Izgradnja ozkotirne železnice in ureditev tematskega zgodovinskega vlaka Postojna – Predjama, ki bo premostila predvsem oddaljenost mesta Postojna in turističnega kompleksa Postojnske Jame, ki v mentalni sliki prostora ne tvorita ene celote, sta namreč tako prostorsko ločeni kot prometno slabo povezani. Nujnaboljšava prometne infrastrukture in razvoja mreže urbanih dejavnosti, ki bodo povezovale prostor mesta s turističnim kompleksom Postojnske Jame in naseljem Predjama, predstavlja umestitev ozkotirne železnice, ki bo povezovala prostor turistovega prihoda v mesto, (avtocesta Ljubljana - Koper), mesto Postojna, kompleks Postojnske Jame in Predjamskega gradu. Poleg postajališč se predvideva ureditev še drugih postajališč za dodatno turistično in kulturno-zgodovinsko in naravovarstveno ponudbo z ureditvijo tematskih parkov. Ob slednjih se v prihodnosti vzpostavijo tematski parki z različnimi vsebinami (zavetišče za divje živali Krško-notranjskega področja, prikaz življenja domačih živali, etnološke vsebine, Kras v živo, Betalov spodmol...)

Poleg tega, da že sam vlak predstavlja atrakcijo (tehnološki muzej) ter poudarja pomembno zgodovinsko vsebino Postojne, lahko služi tudi kot javno prevozno sredstvo za naselja ob trasi.

5. Razvoj mesta Postojna kot turističnega kraja, za kar je potrebna vzpostavitev vitalnega in urejenega mesta, ki zahteva njeno predstavitev kot svetovne zibke krasoslovja ipd. Za njegovo celovito ureditev je potrebna predvsem prenova in revitalizacija mestnega jedra s prestrukturiranjem in prenovo mestnega jedra in sicer z :
1. Učinkovitim razmeščanjem dejavnosti v prostoru,
 2. Ureditvijo javnih površin z umestitvijo naravnih sestavin in kvalitetnega grajenega javnega dobra, kot so prometne površine, trgi, tržnice, igrišča, parki, zelenice in podobno,
 3. Prenovo obstoječega stavbnega fonda med Tržaško in Titovo ulico;
 4. Umestitvijo dejavnosti Notranjskega muzeja v prostor mesta z možnostjo širitve dejavnosti
 5. Obogatitvijo programov javnih površin z uporabo številnih praznih in neuporabljenih mestnih prostorov s začasnimi vnosi različnih kulturnih vsebin ter tako iz »nevidnih mestnih prostorov« obuditi nove točke srečevanja in druženja
 6. Zagotavljanjem kvalitete bivalnega okolja z ustrezno in racionalno infrastrukturno opremljenostjo
 7. Oblikovanjem skladne oblikovne podobe (silhueta mesta, vedutni pogledi, urejenost fasade, zunanjih podob lokalov, negovane zelenice in vrtove.
 8. Izboljšano turistično infrastrukturo in dodatno ponudbo, ki bo zadovoljila povečano število obiskovalcev in nudila razlog, za daljše bivanje turistov na območju (prostorska umestitev manjših gostinskih in trgovskih lokalov)

9. Izboljšano prometno dostopnostjo z ureditvijo prometa v središču mesta, predvsem mirujočega prometa in prometnih površin na Tržaški ulici (preveritev in določitev lokacije parkirne hiše),
10. Ureditvijo informacijske infrastrukture - mreža info točk z osrednjim informacijskim centrom).
11. Uskladitvijo predvidenega in obstoječega stanje prostora;
12. Odpravo ostalih netočnosti in neskladnosti v obstoječem ureditvenem načrtu.

Poseben poudarek je namenjen potencialnim lokacijam grajenega javnega dobra, ki naj postanejo mestni prostor z dodano vrednostjo, kar pomeni prostor obogaten z mestotvornim programom, namenjen najrazličnejšemu dogajanju. Pri urejanju prostora naj se iščejo rešitve, ki bi omogočale večnamenskost javnih površin in sicer naj bo npr. prostor namenjen ne le prireditvam, temveč tudi vsakdanji rabi prostora z ureditvijo:

1. mestnega trga,
 2. mestne tržnice,
 3. mestnega parka,
 4. otroških igrišč,
 5. gostinskih in ostalih programov v pritličjih stavb,
 6. urbane opreme, dodatnih elementov ureditve (vodnjaki, spomeniki),
 7. morebitnih tribun za obiskovalce ob večjih prireditvah,
 8. stojnic za čas prireditev na trgu ob poljubno izbrani prireditvi,
 9. podhoda kot funkcionalne in programske povezave med dvema mestnima deloma,
 10. dodatnih ureditev, ki bodo prispevale k večji uporabnosti prostora (načini oglaševanja, ureditev in umestitev gostinskih vrtov, ureditve tlakov, klopi, svetilk, zazelenitev, morebitnih paviljonov, info točk).
6. Razvoj turizma v regiji s poudarkom na razvoju spremljevalnih programov, ki bi dopolnjevali celovito turistično ponudbo regije
 7. Vzpostavitev dodatne ponudbe z ureditvijo muzeja oklepnih vojaških vozil v Pivki.

Projekt je torej zasnovan kot oblika sodelovanja več zainteresiranih partnerjev, Občina Postojna pri tem predstavlja enega od glavnih usmerjevalcev ter koordinatorja projekta. Priprava projektov je že v teku, saj se načrtuje izvedba v letih 2004 in 2005 z zaključkom oktobra 2005 v obliki javnih predstavitev z izdelavo zgibanke, predstavitvijo projekta v lokalnih medijih javnega obveščanja in na občinskih svetih.

Pričeli smo tudi s pripravljalnimi deli za izvedbo javnega urbanističnega in arhitekturnega natečaja »Prenova in revitalizacija mestnega jedra«, katerega razpisna dokumentacija bo objavljena v mesecu decembru 2004. Zaključek natečaja se predvideva v mesecu aprilu 2005.

Pripravila:
Maja Burkeljca
Vodja UGSZUN